

BENONICA VASILESCU

**DREPT
ADMINISTRATIV**

Ediția a II-a revizuită

Universul juridic

București

- 2011 -

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**
Copyright © 2011, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.
Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VASILESCU, BENONICA

Drept administrativ / Benonica Vasilescu. - Ed. a
2- a, rev. - București : Universul Juridic, 2011
Bibliogr.
ISBN 978-973-127-444-7

339.727.24(100)

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.665**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15; 0726.990.184**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro
COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

PREFAȚĂ

Lucrarea pe care am deosebită plăcere de a o prezenta constituie rezultatul unei activități laborioase din partea autoarei, având la bază o cunoaștere aprofundată a doctrinei și a practicii legislative și jurisdicționale în domeniul administrativ, precum și experiența dobândită prin predarea dreptului administrativ la nivel universitar.

Structurată în 13 capitole, lucrarea își propune să ofere o imagine cât mai detaliată a complexității sistemului administrației publice, punerea în evidență a regulilor fundamentale, fiind completată cu observații pertinente referitoare la unele aspecte de detaliu, a căror importanță nu poate fi pusă la îndoială în acest domeniu.

Prin prezentarea principiilor, dar și a rolului, a competențelor, atribuțiilor, a constituirii, organizării și funcționării fiecăreia dintre autoritățile administrației publice centrale și locale, lucrarea reușește să îmbine armonios cerințele unui curs universitar cu exigențele impuse de înțelegerea și punerea în aplicare a normelor legale.

În lucrare sunt supuse unei analize amănunțite și pertinente autoritățile puterii executive - Președintele României și Guvernul, ministerele și celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, prefectul - ca reprezentant al Guvernului pe plan local, autoritățile administrative autonome, dar și autoritățile administrației publice locale - consiliile locale, primarul și consiliile județene.

Pentru înțelegerea corectă și completă a funcționării sistemului administrativ, astfel cum acesta este configurat prin dispozițiile Legii fundamentale, sunt prezentate și problemele referitoare la instituțiile publice, regiile autonome, asociații, fundații și federații, precum și la raporturile specifice ale acestora cu autoritățile administrației publice.

În abordarea problematicii, prezentarea pleacă de la principiile instituite de Constituție, urmărindu-se apoi dezvoltarea acestora la nivelul actelor normative cu forța juridică a legii, dar și la nivelul celor care organizează și pun în executare dispozițiile legale. Sunt astfel evidențiate particularitățile și rolul fiecăreia dintre entitățile analizate, formulându-se, în același timp, observații critice cu privire la anumite aspecte legate de modalitatea de reglementare sau de interpretare a unora dintre prevederile referitoare la organizarea, funcționarea și atribuțiile elementelor componente ale sistemului administrației publice.

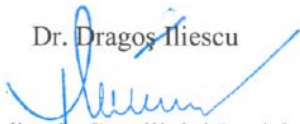
O atenție deosebită este acordată prezentării unora dintre deciziile recente ale Curții Constituționale, prin care instanța de contencios constituțional a clarificat, cu valoare de principiu, unele dintre problemele legate de interpretarea și aplicarea normelor legale în litera și spiritul principiilor constituționale.

Contenciosul administrativ face obiectul ultimului capitol al lucrării, în prezentarea acestei instituții de drept fiind reliefate atât regulile consfințite prin normele legale, cât și aspectele care au ridicat probleme în practică și discuții în literatura de specialitate.

Făcând apel la un material documentar bogat, valorificând ideile avansate până în acest moment în doctrină, dar și practica instanței de contencios constituțional, precum și cea a instanțelor de contencios administrativ, lucrarea sistematizează și redă într-o manieră originală coordonatele care stau la baza sistemului administrației publice din România.

Experiența acumulată în cadrul administrației publice, în special în cadrul Consiliului Legislativ, încă de la înființarea acestuia, au permis autoarei o analiză amplă și pertinentă a problemelor abordate de pe poziția practicianului, a celui care contribuie la îmbunătățirea normei legale.

Prin aceste abordări, lucrarea reprezintă atât un material necesar pentru noile generații de juriști și funcționari publici, dar și o valoroasă contribuție la îmbogățirea doctrinei de specialitate, prezentând astfel un interes deosebit pentru profesioniștii în domeniu, practicieni sau teoreticieni.

Dr. Dragoș Iliescu

Președintele Consiliului Legislativ

Capitolul I

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

1. Considerații generale privind șeful statului

Instituția șefului statului a apărut odată cu statul și a cunoscut o evoluție continuă în ceea ce privește forma, structura și atribuțiile sale. Pe parcursul acestei evoluții, instituția a avut fie o organizare unipersonală, fie o organizare colegială.

În literatura de specialitate¹ se arată că importanța acestei instituții pentru administrație poate fi rezumată sub trei aspecte, care se regăsesc în marea majoritate a statelor europene:

- chiar dacă șeful statului nu este ales printr-un vot universal, acesta are totuși un rol important în relațiile externe, rol integrat, mai mult sau mai puțin, în activitatea administrației;

- posibilitatea de intervenție în procedura legislativă este un mecanism esențial al sistemului de executare și de organizare a executării legii;

- șeful statului, prin stabilitatea funcției și prin autoritatea sa morală, este de cele mai multe ori comandantul forțelor armate, acesta din urmă fiind unul din pilonii aparatului administrativ de stat.

Instituția șefului statului trebuie analizată plecând de la forma de guvernământ², care cuprinde, ca elemente constitutive, și condițiile în care se realizează atribuțiile de șef al statului, precum și raporturile specifice care se stabilesc între această instituție și celelalte categorii de organe, în mod deosebit Parlamentul și Guvernul³.

Aristotel, „creatorul dreptului constituțional” a încercat pentru prima dată o clasificare a formelor de guvernământ, propunând trei grupe⁴:

- monarhia, care se caracterizează prin concentrarea puterii în mâna unei sigure persoane;

- oligarhia, în care puterea se împarte între mai mulți indivizi sau, după caz, este rezervată unui grup social restrâns;

- democrația, care se caracterizează prin faptul că poporul exercită direct puterea.

¹ Ioan Alexandru, Mihaela Cărăușan, Sorin Bucur, Drept administrativ, Ediția a III-a revizuită și adăugită, Ed.Universul Juridic, București, 2009, p.177

² Forma de guvernământ reprezintă modul în care sunt constituite și funcționează organele statului prin care se exercită puterea politică - I. Muraru, E.S. Tănăsescu, Drept constituțional și instituții politice, Ediția 13, Ed. C.H. Beck, București, 2009, p.60

³ M.Constantinescu, I. Deleanu, A. Iorgovan și colectivul, Constituția României - comentată și adnotată, R.A. Monitorul Oficial, București, 1992, p.8

⁴ Constantin G. Disescu, Cursul de drept public român, Stabilimentul Grafic I.V. Socec, București, 1890, p.9

Și Platon s-a ocupat de formele de guvernământ, vorbind despre monarhie, bazată pe autoritate și despre democrație, bazată pe libertate, spunând că cel mai bun guvern este acela care se bazează pe autoritate și libertate¹. După Platon, regele este „pastorul poporului”.

Profesorul Ion Deleanu, urmând „clasificarea clasică” ce pleacă de la Aristotel, precizează că realitatea istorică este mult mai complexă și cu note de specificitate: monarhia este o formă de guvernământ mult mai simbolică, aristocrația aproape a dispărut, în timp ce republica are cu totul altă semnificație decât cea originară².

Realizând o sinteză a formelor de guvernământ, cele mai uzuale au fost și sunt monarhia și republica.

Monarhia se caracterizează prin aceea că puterea de stat este înfăptuită de o singură persoană - monarh (rege, împărat, prinț, domn, emir), dobândită pe cale ereditară ori după proceduri specifice, în funcție de tradițiile regimului constituțional³.

Cunoscută din cele mai vechi timpuri, monarhia a fost cea mai răspândită formă de guvernământ. În evoluția acesteia se pot identifica:

a) *monarhia absolută*, în care puterea este deținută de o singură persoană, care o exercită după propria voință, în mod discreționar, fiind caracteristică evului mediu;

b) *monarhia limitată* (constituțională), în cadrul căreia are loc o limitare a puterilor monarhului prin legea fundamentală a statului;

c) *monarhia parlamentară dualistă*, în cadrul căreia, alături de monarh, există parlamentul - organ reprezentativ - care stău, din punct de vedere legal, pe o poziție egală;

d) *monarhia parlamentară contemporană*, în cadrul căreia puterile monarhului sunt formale, acesta păstrând unele prerogative, precum dreptul de a dizolva parlamentul, dreptul de numiri în funcții superioare, dreptul de a refuza semnarea unor legi. Această formă de guvernământ există în prezent în Anglia, Belgia, Olanda, ca o expresie a tradiției și istoriei.

Republica este forma de guvernământ în care cetățenii se guvernează singuri, desemnând sau alegând un șef de stat, denumit, de regulă, președinte⁴. În această formă de guvernământ, instituția șefului statului poate să fie exercitată de o singură persoană, dar poate fi exercitată și de o autoritate colegială.

În statele în care puterea este fundamentată pe principiul separației puterilor în stat, șeful statului este încadrat în sfera puterii executive, chiar dacă are și unele atribuții în materie de legiferare.

¹ A. Iorgovan, Tratat de drept administrativ, Vol.I, Ediția 4, Ed. All Beck, București, 2005, p.282

² I. Deleanu, Drept constituțional și instituții politice, Vol.I, Ed. Europa Nova, București, 1996, p.140

³ I. Muraru, E.S. Tănăsescu, Drept constituțional și instituții politice, Ediția 13, Ed. C.H. Beck, București, 2009, p.61

⁴ I. Muraru, E.S. Tănăsescu, op. cit, p.61

În aceste sisteme, sarcina guvernării se asigură, fie numai de șeful statului împreună cu o echipă de consilieri, fie de două organe executive, respectiv, de șeful statului și de o echipă de guvernanți în frunte cu primul-ministru, desemnați pe baza unei anumite proceduri.

În fostele țări socialiste, funcția de șef al statului a fost încadrată în categoria „organelor supreme ale puterii de stat”, deci în sfera puterii legislative și a avut de-a lungul timpului, fie o structură colegială, purtând diverse denumiri: Prezidiu, Consiliu de Stat, Consiliu prezidențial, fie o structură unipersonală.

2. Scurt istoric asupra instituției șefului statului în România

Potrivit **Constituției din 1866**¹, puterile constituționale ale Domnului erau ereditare. Acesta exercita puterea legislativă în mod colectiv împreună cu Reprezentanța Națională, în timp ce puterea executivă îi era încredințată în exclusivitate. El numea și revoca pe miniștrii săi. Nici un act al Domnului nu putea avea tărie dacă nu era contrasemnat de un ministru care prin aceasta devenea răspunzător de acel act².

În conformitate cu art.93 din Constituție, Domnul sancționa și promulga legile, avea dreptul de amnistie în materie politică, de a ierta sau micșora pedepsele în materii criminale, de a numi sau confirma în toate funcțiunile publice, de a face regulamente necesare pentru executarea legilor fără a putea modifica sau suspenda dispozițiile legale. Domnul era capul puterii armate, conferea grade militare și decorații în conformitate cu legea, avea dreptul de a bate monedă și de a încheia cu statele străine convenții necesare pentru comerț, navigație și alte asemenea, care erau supuse aprobării puterii legislative. Domnul putea convoca în sesiune organul legislativ și putea să poruncească închiderea sesiunii, avea dreptul de a convoca în sesiune extraordinară Adunările și de a dizolva ambele Camere deodată sau numai una din ele.

Constituția Regatului României din 1923³ a consacrat faptul că toate puterile statului emană de la națiune, care nu le poate exercita decât „prin delegațiune” și după principiile și regulile constituționale, puterile constituționale ale Regelui fiind ereditare. Potrivit art.34, puterea legislativă se exercita colectiv de către Rege și Reprezentanța Națională alcătuită din Senat și Adunarea Deputaților, care aveau inițiativa legislativă, fiind necesar ca orice lege să aibă învoirea celor trei ramuri ale puterii legiuitoare. Puterea executivă era încredințată Regelui, care numea și revoca miniștrii. Niciun act al Regelui nu avea tărie dacă nu era contrasemnat de un ministru, care prin aceasta devenea răspunzător de acel act.

¹ Constituția Principatelor Unite Romane din 30/06/1866 publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.142 din 13 iulie 1866

² Art.92 din Constituția Principatelor Unite Române din 1866

³ Constituția Regatului României din 29/03/1923 publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.282 din 29 martie 1923

În privința prerogativelor regale, acestea erau asemănătoare cu cele prevăzute pentru Domn în Constituția din 1866.

Dispoziții similare celor cuprinse în Constituția din 1923 au fost păstrate și în **Constituția din 1938**¹, care îl declara pe rege „capul statului”. Puterea legislativă se exercita de Rege prin Reprezentanța Națională, iar puterea executivă era încredințată Regelui, care o exercita prin Guvernul său. Miniștrii erau numiți și revocați de rege și răspundeau politic numai în fața acestuia.

În perioada 1940-1944, când președintele Consiliului de Miniștri era investit cu puteri depline în conducerea statului, regele a continuat să dețină o serie de prerogative specifice funcției de șef al statului: era capul oștirii, acredita pe ambasadorii și miniștrii plenipotențari, numea pe primul-ministru, acorda grațierea și amnistia. Celelalte puteri aparțineau președintelui Consiliului de Miniștri, ceea ce denotă o diminuare a prerogativelor monarhului și o reducere a rolului său în viața politică a țării².

În condițiile istorice ale anului 1944, a fost repusă în vigoare Constituția din 1923 și au fost adoptate o serie de acte cu caracter constituțional³ care au cuprins reglementări fundamentale ale unor relații privitoare la instaurarea, menținerea și exercitarea puterii⁴.

Legea nr.363/1947⁵ prin care a fost desființat regimul monarhic în România și a fost proclamată Republica Populară Română, a creat un organ colegial, Prezidiul Republicii Populare Române, care să exercite puterea executivă până la intrarea în vigoare a noii constituții. Prezidiul era alcătuit din 5 membri, aleși cu majoritate de Adunarea Deputaților dintre personalitățile vieții publice, științifice și culturale⁶, organ care exercita prerogative specifice funcției de șef al statului. Prin Legea nr.364/1947⁷ au fost numiți membrii primului Prezidiu al Republicii Populare Române⁸.

¹ Constituția Regatului României din 24/02/1938 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr.48 din 27 februarie 1938

² Dumitru Brezoianu, Curs de Drept administrativ, Partea specială, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București, 2002, p.30

³ Actele cu caracter constituțional avute în vedere sunt: Decretul nr.1626/1944 pentru „Fixarea drepturilor Românilor în cadrele Constituțiunii din 1866 și cu modificările Constituțiunii din 29 martie 1923”; Decretul nr.1849/1944 pentru „Adăugire de alineat nou la finele art.IV din Înaltul Decret Regal nr.1626 din 31 august 1944”; Legea nr.86 din februarie 1945 pentru Statutul Naționalităților Minoritare; Legea nr.187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrare; Decretul nr.2218 din 13 iulie 1946 privind exercitarea puterii legislative; Legea nr.363 din 30 decembrie 1947 pentru constituirea Statului Român în Republica Populară Română

⁴ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, op. cit, p.90

⁵ Legea nr.363/1947 pentru constituirea Statului Roman în Republica Populară Romană publicată în Monitorul Oficial nr.300 bis din 30 decembrie 1947

⁶ Art.6 din Legea nr.363/1947

⁷ Legea nr.364/1947 publicată în Monitorul Oficial, nr.300 bis din 30 decembrie 1947

⁸ Primul Prezidiu al Republicii Populare Române a fost alcătuit din: C.I. Parhon, Mihail Sadoveanu, Ștefan Voitec, Gh. C. Stere și Ion Niculi

Constituția din 1948¹ a încredințat funcția de șef al statului unui organ colegial, Prezidiul Marii Adunări Naționale, pe care l-a calificat ca „organ suprem al puterii de stat”, nu al administrației de stat. Acest organ era alcătuit dintr-un președinte, 3 vicepreședinți, un secretar și 14 membri aleși direct de Marea Adunare Națională.

Prezidiul, în totalitatea lui, sau oricare din membrii săi, erau revocabili oricând de Marea Adunare Națională, răspunzând de întreaga activitate față de organul legislativ al țării. Potrivit art.44 din Constituție, Prezidiul avea competența să emită decrete, să interpreteze legile, să acorde grațierea și să comute pedepsele, să confere decorații și medalii, să facă numiri și confirmări în funcții publice, să reprezinte Republica Populară Română în relațiile internaționale, să acrediteze și să recheme pe reprezentanții diplomatici ai țării, să ratifice și să denunțe tratatele internaționale. Între sesiunile Marii Adunări Naționale, Prezidiul era competent să numească și să revoce pe miniștri, la propunerea președintelui Consiliului de Miniștri ori să declare starea de război și mobilizarea parțială sau generală, la propunerea Guvernului.

După votare, legile se semnau de către președintele și secretarul Prezidiului și se publicau în Monitorul Oficial.

Constituția din anul 1952² a menținut Prezidiul Marii Adunări Naționale ca organ colegial care îndeplinește prerogativele de șef al statului, acesta fiind compus dintr-un președinte, doi vicepreședinți, un secretar și 13 membri. Ca atribuții noi, menționăm posibilitatea consultării poporului (referendum), numirea și revocarea comandantului suprem al forțelor armate, declararea mobilizării parțiale sau generale, precum și proclamarea în unele localități sau pe întreg teritoriul țării a stării excepționale, în intervalul dintre sesiunile Marii Adunări Naționale putând declara și starea de război.

Prezidiul Marii Adunări Naționale a fost menținut până în martie 1961 când a fost înființat Consiliul de Stat, având aceeași natura juridică de „organ suprem al puterii de stat”.

Constituția din anul 1965³ a consacrat existența Consiliului de Stat, ca organ colegial, cu atribuții de șef de stat, care s-a menținut până în anul 1974, când prin modificarea Constituției a fost instituită funcția de președinte de republică, autoritate cu caracter unipersonal, încadrată tot în categoria organelor puterii de stat.

Președintele republicii era șeful statului, reprezentând puterea de stat în relațiile interne și internaționale și comandant suprem al forțelor armate, exercitând toate celelalte atribuții specifice șefului statului.

¹ Constituția Republicii Populare Române din 13.04.1948 publicată în Monitorul Oficial Partea I, nr.87 bis din 13 aprilie 1948

² Constituția Republicii Populare Române din 24/09/1952 publicată în Buletinul Oficial nr.1 din 27 septembrie 1952

³ Constituția Republicii Socialiste România din 29/06/1965 republicată în Buletinul Oficial nr.65 din 29 octombrie 1986

După Revoluția din decembrie 1989, prin Decretul-Lege nr.2/1989¹ a fost constituit Consiliul Frontului Salvării Naționale, al cărui președinte a exercitat și atribuții de șef al statului.

Ulterior, prin Decretul-Lege nr.92/1990 privind alegerea Parlamentului și a Președintelui României², funcția de șef al statului a fost încredințată Președintelui României, ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Acest regim este consacrat și de actuala Constituție a României, adoptată în decembrie 1991 și revizuită ca urmare a rezultatului referendumului organizat la 18 și 19 octombrie 2003.

3. Rolul Președintelui României potrivit Constituției din anul 1991 revizuită

În sistemul constituțional român, Președintele României face parte din puterea executivă, alături de Guvern, fiind astfel instituționalizat modelul dualist de organizare a puterii executive. Rezultă deci, că cele două autorități statale care realizează, potrivit Constituției, în mod echilibrat puterea executivă sunt Președintele României și Guvernul³. Spre deosebire de Guvern însă, rolul executiv al Președintelui este mai atenuat, primând celelalte dimensiuni ale statutului său constituțional⁴.

Rolul Președintelui României este clar precizat de prevederile art.80 din Constituție, potrivit cărora *Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării. Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.*

De asemenea, art.92 alin.(1) din Constituție statuează că *Președintele României este comandantul forțelor armate și îndeplinește funcția de președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării.*

Din economia dispozițiilor constituționale citate rezultă că Președintele României exercită autoritatea statală la fel ca și alte autorități publice, cum ar fi Parlamentul și Guvernul, dar spre deosebire de acestea, el personifică autoritatea

¹ Decretul-Lege nr.2/1989 privind constituirea, organizarea și funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale și a consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.4 din 27 decembrie 1989

² Decretul-Lege nr.92/1990 privind alegerea Parlamentului și a Președintelui României publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.35 din 18 martie 1990, abrogat prin Legea nr.69/1992 pentru alegerea Președintelui României

³ A se vedea în acest sens, Cristian Ionescu, *Tratat de Drept constituțional contemporan*, Ediția a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p.819 și urm.

⁴ Verginia Vedinș, *Drept administrativ*, Ediția a III-a revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2007, p.283

statală. Altfel spus, Președintele, ca șef al statului, se identifică cu statul român, dar nu se confundă cu acesta¹.

Rolul consacrat de Constituție Președintelui României se fundamentează, pe de o parte, pe faptul că instituția își bazează legitimitatea pe alegerea de către popor prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, iar, pe de altă parte, pe atribuțiile concrete care îi sunt rezervate prin Legea fundamentală.

Din redactarea art.80 din Constituție, rezultă că Președintele României îndeplinește următoarele funcții:

1. *funcția de reprezentare*

2. *funcția de garant al independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării*

3. *funcția de a veghea la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice*

4. *funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.*

În ceea ce privește funcția de reprezentare, menționăm că Președintele României reprezintă pe plan intern și extern statul român sub diverse modalități². Astfel, pe plan intern amintim: numirea în funcții publice, acordarea grațierii individuale, conferirea de decorații, participarea la ședințele Guvernului, consultarea poporului prin referendum, promulgarea legilor, etc, iar pe plan extern: acreditarea ambasadurilor, primirea scrisorilor de acreditare, semnarea acordurilor internaționale încheiate în numele României.

În legătură cu funcția de garant al independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării, menționăm că terminologia utilizată de legiuitorul constituant a avut în vedere și dispozițiile constituționale ale altor state pentru conturarea concretă a rolului Președintelui României de șef al statului³.

În exercitarea acestei funcții, prin care se garantează valori fundamentale ale poporului român⁴, legiuitorul constituant a pus la dispoziția Președintelui o serie de atribuții în domeniul apărării și în situații excepționale⁵, precum și prerogativele de comandant al forțelor armate și președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării⁶.

¹ I Cristian Ionescu, op. cit, p.821; Ioan Alexandru, Mihaela Cărăușan, Sorin Bucur, op. cit, p.178

² Cristian Ionescu, op. cit, p.726

³ Potrivit art.87 din Constituția Italiei „Președintele este șeful statului și reprezintă unitatea națională”; Potrivit art.123 din Constituția Portugaliei „Președintele reprezintă Republica Portugheză. El garantează independența națională, unitatea statului”

⁴ Genoveva Vrabie, Drept constituțional și instituții politice, Vol. II, Ediția a IV-a, Ed. Cugetarea, Iași, 1999, p.272-276.

⁵ Declarația mobilizării parțiale sau totale a forțelor armate; luarea măsurilor necesare pentru respingerea agresiunii armate îndreptate împotriva țării; instituirea stării de asediu sau a stării de urgență

⁶ Art.92 alin.(1) din Constituție

Referitor la funcția de a veghea la respectarea Constituției, așa cum se afirmă în doctrină¹, prin dispozițiile constituționale nu i se acordă Președintelui competența de a exercita în mod direct un control de constituționalitate, ci doar dreptul de a sesiza autoritatea competentă, respectiv Curtea Constituțională, cu prilejul transmiterii legii în vederea promulgării sau de a cere acestei autorități soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice.

În ceea ce privește funcția de a veghea la buna funcționare a autorităților publice, aceasta implică, pe de o parte, obligația autorităților publice, a celorlalte persoane juridice de drept public și privat, precum și a cetățenilor de a respecta întocmai dispozițiile constituționale, iar, pe de altă parte, necesitatea ca autoritățile publice să funcționeze în mod legal, potrivit dispozițiilor care reglementează activitatea specifică fiecăreia dintre ele.

În sfârșit, cea de-a patra funcție a Președintelui României, consacrată de art.80 alin.(2) teza a doua din Constituție, aceea de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate, permite șefului statului facilitarea negocierilor dintre cele trei puteri ale statului și sprijinirea lor pentru soluționarea conflictului, prin obținerea unei soluții reciproc convenabile, eficiente și durabile. Ca mediator, Președintele este imparțial, imparțialitate care este asigurată prin faptul că el nu este membru al vreunui partid politic.

Așa cum se afirmă în literatura de specialitate², medierea realizată de președintele României nu se oprește la autoritățile statale, ci trebuie să meargă mai departe și să tranșeze eventualele divergențe care se pot manifesta între autoritățile publice și diferite segmente ale structurii sociale.

Cu privire la medierea ce trebuie realizată de Președinte, în doctrină s-au conturat două opinii. Potrivit unei opinii³ cu care ne raliem, funcția de mediere corespunde prerogativei prezidențiale de veghere la buna funcționare a autorităților publice, medierea fiind total nepotrivită pentru restabilirea legalității constituționale, acțiune ce exclude orice fel de compromis sau concesi. Așadar, funcția de mediere a Președintelui nu poate avea ca scop asigurarea respectării Constituției.

Potrivit celeilalte opinii⁴, funcția de mediere poate avea ca scop și asigurarea respectării Constituției. Susținerea are la bază dispozițiile art.1 alin. (4) din Legea fundamentală, potrivit căreia „Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale”, astfel că șeful statului acționează pentru respectarea

¹ Cristian Ionescu, op. cit, p.823; Ioan Alexandru, Mihaela Cărăușan, Sorin Bucur, op. cit, p.178

² Ioan Vida, Puterea executivă și administrația publică, R.A. Monitorul Oficial, București, 1994, p.40

³ Cristian Ionescu, op. cit, p.825

⁴ Ioan Alexandru, Mihaela Cărăușan, Sorin Bucur, op. cit, p.179

unui principiu constituțional, realizând astfel vegherea asupra legalității constituționale prin îndeplinirea funcției de mediere.

Referitor la funcția de mediere între puterile statului, profesorul Dumitru Brezoianu consideră că, plecând de la dispozițiile constituționale, s-ar ajunge, în mod logic, la concluzia că Președintele României *nu face parte din nici una din cele trei puteri* (legislativă, executivă și judecătorească), deoarece *per a contrario*, dacă ar face parte din una dintre ele, n-ar mai putea să fie mediator între puterea publică din care face parte și o altă putere a statului. De aceea, s-ar putea conchide că Președintele României exercită o a patra putere în stat, care ar include unele elemente din fiecare din cele trei puteri, și anume, din puterea legislativă (prin dreptul Președintelui de a promulga legile votate de Parlament sau prin trimiterea acestora spre reexaminare Parlamentului), din puterea executivă (prin atribuțiile în domeniul apărării, prin adoptarea de măsuri excepționale) și din puterea judecătorească (prin funcția de mediere).¹

Față de cele relatate, se poate concluziona că, potrivit dispozițiilor constituționale, Președintele României este implicat direct în guvernare în doar câteva domenii de activitate, respectiv politica externă, apărarea țării și ordinea publică².

4. Calificarea regimului politic actual din România

Modalitatea de desemnare a șefului statului în forma de guvernare republicană are o importanță majoră pentru definirea regimului politic al unei țări. În dreptul public contemporan, regimurile politice au fost clasificate în patru mari categorii: prezidențial, parlamentar, semi-prezidențial și de adunare.

Republica prezidențială se caracterizează prin aceea că șeful statului este ales, fie în mod direct de către cetățenii țării, fie prin intermediul unei adunări de electori (exemplul tipic SUA).

În *republica parlamentară*, șeful statului este ales, de regulă, de către Parlament (Italia, Grecia, Ungaria) sau de o adunare compusă din parlamentari și alți reprezentanți (Germania). În acest tip de republică, președintele răspunde în fața Parlamentului și are atribuții mai mult formale, intervenind în viața politică foarte rar, cum ar fi în cazul schimbării Guvernului, rolul său fiind mai mult de reprezentare națională.

Diferența dintre cele două regimuri politice nu constă numai în modul de desemnare a președintelui, ci și în raportul dintre puteri. În republicile parlamentare, Guvernul, deși numit de președinte, este responsabil în fața Parlamentului, în timp ce, în republicile prezidențiale, nu există un șef de Guvern, această funcție revenind șefului statului, și deci, nici răspundere guvernamentală în fața Parlamentului.

¹ Dumitru Brezoianu, op. cit, p.30-33

² Ioan Alexandru, Mihaela Cărăușan, Sorin Bucur, op. cit, p.188

Din împletirea unei trăsături esențiale a regimului politic prezidențial - alegerea directă a șefului statului - cu răspunderea politică a Guvernului față de Parlament - caracteristică regimului politic parlamentar - a rezultat modelul *republicii semi-prezidențiale* (exemplul tipic Franța)¹.

În unele din aceste țări, rolul președintelui republicii este important, în special în Franța, unde el numește pe primul-ministru fără a avea în mod necesar acordul camerelor legiuitoare, participă la toate ședințele Guvernului, le prezidează și semnează actele adoptate de acesta, dizolvă oricând adunările legiuitoare, după consultarea președinților acestora și a primului-ministru, prezidează Consiliul Superior al Magistraturii, etc.

Regimul politic *de adunare* este specific Elveției, unde funcționează un Consiliu Federal format din 7 miniștri, prezidat de unul dintre ei, care este ales pe o perioadă de 1 an ca președinte al Confederației.

În România, șeful statului este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, în două tururi de scrutin, însă rolul politic al acestuia este mult diminuat, toate atribuțiile sale majore fiind supuse unui sistem de îngrădiri și condiționări, specifice regimurilor parlamentare, uneori chiar mai excesive.

În literatura de specialitate² s-a arătat că experiența dobândită în perioada dictaturii a îndemnat la un exces de precauții pentru evitarea concentrării puterii în persoana șefului statului. În acest scop, s-a manifestat grija de a diminua cât mai mult competențele Președintelui României, „greutatea” influenței politice a acestuia, balanța fiind înclinată în favoarea Parlamentului.

Potrivit reglementărilor constituționale, regimul politic românesc poate fi caracterizat ca un *regim semi-prezidențial „atenuat”* sau „parlamentarizat”, în sensul sporirii aportului celorlalți factori de putere, în principal, a Parlamentului în viața politică a țării³.

Potrivit unei opinii⁴ din literatura de specialitate la care achiesăm, considerentele de ordin constituțional care definesc regimul semi-prezidențial din România sunt:

- a) Președintele și Parlamentul se aleg prin vot universal;
- b) Dreptul Președintelui de a dizolva Parlamentul se poate exercita numai cu respectarea unor condiții;
- c) Parlamentul are dreptul de a trage la răspundere politică Președintele României, în sensul că poate recurge la suspendarea acestuia din funcție, care se finalizează cu organizarea unui referendum pentru demiterea Președintelui;
- d) Parlamentul poate hotărî punerea sub acuzare a Președintelui României pentru înaltă trădare;

¹ Regimul politic semi-prezidențial se regăsește și în Austria, Irlanda, Polonia, Portugalia, Egipt

² Dana Tofan, *Drept administrativ, Vol.I, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p.107*;
Genoveva Vrabie, *Organizarea politico-etatică a României, Vol.II, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, cu participarea lui Marius Bălan, Institutul European, Iași, 2004, p.169 și urm.*

³ Mihai Constantinescu, I. Deleanu, A. Iorgovan și colectivul, *op. cit, p.184*

⁴ Antonie Iorgovan, *Tratat de drept administrativ, Vol. I Ediția 4, Ed. All Beck, 2005, p.295-298*

e) Președintele poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la problemele de interes național numai după consultarea Parlamentului;

f) Președintele desemnează un candidat pentru funcția de Prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament;

g) Guvernul, în întregul său, și fiecare membru al acestuia, solidar cu ceilalți membri, răspund politic numai în fața Parlamentului;

h) Președintele României, dar și fiecare Cameră în parte au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor;

i) Președintele nu are drept de inițiativă legislativă;

j) Președintele poate refuza promulgarea legii o singură dată;

k) Decretele Președintelui emise în exercitarea celor mai importante atribuții sunt contrasemnate de primul-ministru;

l) În domeniul politicii externe, al apărării și în cazul stărilor excepționale, atribuțiile Președintelui României sunt condiționate, fie de Guvern, fie de Parlament, astfel:

- Președintele încheie în numele României numai tratatele negociate de Guvern și le supune spre ratificare Parlamentului;

- Președintele, la propunerea Guvernului, acreditează și recheamă reprezentanții diplomatici ai României și aprobă înființarea desființarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice;

- Președintele declară, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau totală a forțelor armate;

- În caz de agresiune armată îndreptată împotriva țării, Președintele are obligația de a lua măsuri pentru respingerea agresiunii și de a informa neîntârziat Parlamentul, printr-un mesaj;

- Președintele instituie starea de asediu sau starea de urgență, dar are obligația de a solicita Parlamentului încuviințarea acestei măsuri, în cel mult 5 zile de la luarea deciziei.

5. Alegerea Președintelui României

5.1. Condiții de eligibilitate

Accesul la funcția de Președinte al României aparține, în principiu, fiecărui cetățean român care îndeplinește condițiile prevăzute de Constituție și de Legea nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României¹.

a) O primă condiție pentru a putea candida la funcția de Președinte al României este aceea ca persoana să **aibă cetățenia română și domiciliul în țară**. Această condiție rezultă din dispozițiile art.16 alin.(3) din Constituție, potrivit

¹ Legea nr.370/2004 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.887 din 29 septembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare

căroră funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară.

Norma constituțională a fost modificată ca urmare a Legii de revizuire a Constituției; în forma sa inițială din anul 1991 aceasta era mult mai restrictivă, în sensul că respectivele funcții și demnități publice puteau fi ocupate de persoane care aveau *numai* cetățenia română și domiciliul în România. În această situație, persoana fără cetățenie, cea cu dublă cetățenie și străinii nu puteau candida pentru funcția de Președinte al României.

Dispoziția actuală este mai permisivă, dând posibilitatea persoanelor care au cetățenia română, dar și altă cetățenie, și care domiciliază în România să poată candida pentru această funcție, interdicția funcționând numai pentru cetățenii români sau cu dublă cetățenie care au domiciliul în străinătate, pentru străini și pentru persoanele fără cetățenie.

b) O altă condiție este cea impusă de prevederile art.37 alin.(1) din Constituție, referitoare la dreptul de a fi ales, care cer candidaților pentru funcția de Președinte al României ***să aibă drept de vot***. Această condiție nu are în vedere, vârsta de 18 ani împliniți de la care cetățenii au drept de vot potrivit art.36 alin.(1) din Constituție, ci norma din cuprinsul alin.(2) al art.36, conform căreia nu au dreptul de vot debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție, și nici persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale.

c) Dispozițiile art.37 alin.(1) din Constituție mai prevăd încă o condiție pentru ca cetățeanul român domiciliat în țară și cu drept de vot să poată fi ales într-o funcție publică, respectiv în funcția de Președinte al României, și anume condiția de a ***nu-i fi interzisă asocierea în partide politice***.

Ca și în alte sisteme constituționale, și în sistemul nostru constituțional anumite categorii de persoane nu se pot asocia în partide politice. Astfel, potrivit art.40 alin.(3) din Constituție, nu pot face parte din partide politice judecătorii Curții Constituționale, avocații poporului, magistrații, membrii activi ai armatei, poliștii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică.

d) Cea de-a patra condiție care trebuie îndeplinită pentru a putea candida la funcția de Președinte al României privește limita minimă de vârstă. Dacă pentru dreptul de vot limita minimă este de 18 ani, pentru dreptul de a fi ales în funcția de Președinte al României, art.37 alin.(2) din Constituție stabilește limita de ***35 de ani împliniți*** până în ziua alegerilor inclusiv¹.

¹ Biroul Electoral Central, prin Decizia nr.8/D din 17 octombrie 2009 a respins înregistrarea candidaturii domnului Cornel Cernoschi la alegerile pentru Președintele României, întrucât acesta nu avea împlinită vârsta de 35 de ani, iar propunerea de candidatură nu era însoțită de lista susținătorilor prevăzută de dispozițiile art.3 alin.(2) din Legea nr.370/2004, precum și de art.9 alin.(1) lit.c) din aceeași lege. Decizia a fost contestată la Curtea Constituțională, însă contestația a fost respinsă prin Hotărârea nr.3 din 20 octombrie 2009, Curtea reținând că respingerea candidaturii de către Biroul Electoral Central este conformă cu dispozițiile constituționale și legale

e) O ultimă condiție de eligibilitate este cea reglementată de art.81 alin.(4) din Constituție, care prevede că nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte al României decât pentru ***cel mult două mandate, care pot fi și succesive.***

Rațiunea acestei prevederi constituționale are în vedere cerința evitării deținerii acestei funcții o perioadă prea îndelungată și de a o transforma într-un privilegiu viager al unei singure persoane.

În conformitate cu prevederile art.10 din Legea nr.370/2004, nu pot candida persoanele care, la data depunerii candidaturii, nu îndeplinesc condițiile prevăzute de art.37 din Constituție pentru a fi alese sau care au fost alese anterior de două ori ca Președinte al României. Nu pot deci, candida: cetățenii români care nu au domiciliul în România; persoanele care au cetățenie străină sau persoanele fără cetățenie; persoanele care nu au drept de vot (debilii și alienații mintal puși sub interdicție, precum și persoanele condamnate prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale); persoanele cărora le este interzisă asocierea în partide politice (judecătorii Curții Constituționale, avocații poporului, magistrații, membrii activi ai armatei, polițiștii și alte categorii de funcționari publici, stabilite prin lege organică); persoanele care nu au împlinit până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de 35 de ani, precum și persoanele care au îndeplinit anterior două mandate prezidențiale.

5.2. Organizarea și desfășurarea alegerilor

Potrivit art.81 alin.(1) din Constituție și art.1 din Legea nr.370/2004, Președintele României se alege prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor înscrși în listele electorale.

În cazul în care niciunul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, la care participă numai primii 2 candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținut în primul tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi valabil exprimate.

Un alegător are dreptul la un singur vot, în fiecare tur de scrutin organizat pentru alegerea Președintelui României.

Potrivit dispozițiilor art.4 din lege, alegerile au loc în luna anterioară lunii în care ajunge la termen mandatul de Președinte, Guvernul stabilind prin hotărâre data alegerilor, cu cel puțin 45 de zile înaintea zilei votării.

Legea nr.370/2004, astfel cum a fost adoptată în forma inițială, nu conținea prevederi exprese referitoare la organizarea și funcționarea birourilor electorale, la secțiile de votare, la listele electorale și la procedura de desfășurare a votării, făcând trimitere la dispozițiile corespunzătoare din Legea nr.373/2004 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului¹. Numai că, acest act normativ a fost

¹ Legea nr.373/2004 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.887 din 29 septembrie 2004

abrogat prin Legea nr.35/2008¹, potrivit căreia alegerile pentru organul legislativ al țării se fac în colegii uninominale, nu în circumscripții electorale, așa cum se organizează alegerile pentru Președintele României. În aceste condiții, era necesar ca Legea nr.370/2004 să cuprindă norme distincte referitoare la aspectele sus-menționate, astfel că aceasta a fost modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2009².

Având în vedere aceste noi dispoziții legale, considerăm necesară menționarea în curs a tuturor problemelor legate de procesul electoral pentru alegerea Președintelui României.

Candidaturile

La alegerile pentru funcția de Președinte al României se pot prezenta candidați propuși de partide politice, alianțe politice constituite potrivit Legii partidelor politice nr.14/2003, alianțe electorale, precum și candidați independenți. Legea prevede că partidele și alianțele politice pot propune numai câte un singur candidat. Candidaturile pot fi depuse numai dacă sunt susținute de cel puțin 200.000 de alegători. Un alegător poate susține un singur candidat.

În situația în care mai multe partide politice, alianțe politice și organizații legal constituite ale cetățenilor aparținând minorităților naționale reprezentate în Consiliul Minorităților Naționale doresc să propună același candidat la funcția de Președinte al României, acestea se pot asocia între ele numai la nivel național, pe bază de protocol, constituind o alianță electorală. Un partid politic, o alianță politică sau o organizație legal constituită a cetățenilor aparținând minorităților naționale reprezentate în Consiliul Minorităților Naționale nu poate face parte decât dintr-o singură alianță electorală. Alianța electorală care a participat la alegerile anterioare, indiferent de tipul acestora, sub o denumire o poate păstra numai dacă nu și-a schimbat componența inițială. Denumirea respectivă nu poate fi utilizată de o altă alianță.

Protocolul de constituire a alianței electorale se depune în scris la Biroul Electoral Central în termen de cel mult 24 de ore de la data completării acestui birou electoral cu reprezentanții Autorității Electorale Permanente și ai partidelor politice parlamentare.

Biroul Electoral Central se pronunță în ședință publică asupra admiterii sau respingerii protocolului de constituire a alianței electorale, în termen de cel mult 24 de ore de la înregistrarea acestuia.

Decizia Biroului Electoral Central de admitere a protocolului de constituire a alianței electorale poate fi contestată în scris de orice persoană fizică sau juridică interesată la Înalta Curte de Casație și Justiție, în termen de cel mult 24 de ore de la afișare.

¹ Legea nr.35/2008 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.196 din 13 martie 2008

² Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2009 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.608 din 3 septembrie 2009

Decizia Biroului Electoral Central de respingere a protocolului de constituire a alianței electorale poate fi contestată de semnatarii protocolului la Înalta Curte de Casație și Justiție, în termen de cel mult 24 de ore de la afișare.

Înalta Curte de Casație și Justiție se pronunță asupra contestației de admitere sau de respingere a protocolului de constituire a alianței electorale în termen de cel mult 24 de ore de la înregistrarea acesteia, prin hotărâre definitivă și irevocabilă, care se comunică Biroului Electoral Central.

Acordul de desființare a protocolului de constituire a unei alianțe electorale se depune, de asemenea, în scris la Biroul Electoral Central, care urmează să se pronunțe în mod corespunzător asupra acestuia.

Candidaturile propuse de partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale, precum și candidaturile independente se depun la Biroul Electoral Central cel mai târziu cu 30 de zile înainte de data alegerilor.

Subliniem că apartenența politică a candidatului la partidul politic, organizația cetățenilor aparținând minorităților naționale sau la unul dintre membrii alianței politice sau alianței electorale care îl propune nu constituie o condiție pentru a candida.

Potrivit dispozițiilor art.9 din Legea nr.370/2004, propunerile de candidați pentru alegerea Președintelui României se fac în scris și vor fi primite numai dacă:

a) sunt semnate de conducerea partidului sau a alianței politice ori de conducerea acestora, care au propus candidatul sau, după caz, de candidatul independent;

b) cuprind numele și prenumele, locul și data nașterii, starea civilă, domiciliul, studiile, ocupația și profesia candidatului și precizarea că îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru a candida;

c) sunt însoțite de declarația de acceptare a candidaturii, scrisă, semnată și datată de candidat, de declarația de avere, declarația de interese, de o declarație pe propria răspundere a candidatului în sensul că nu a fost și nu este lucrător operativ, inclusiv acoperit, informator sau colaborator al serviciilor de informații, precum și de lista susținătorilor, al căror număr nu poate fi mai mic de 200.000 de alegători. Lista susținătorilor este un act public, sub sancțiunea prevăzută de art.292 din Codul penal. Lista sau listele susținătorilor trebuie să cuprindă data alegerilor, prenumele și numele candidatului, precum și prenumele și numele, data nașterii, adresa, denumirea, seria și numărul actului de identitate și semnătura alegătorilor care susțin candidatura. În finalul listei persoana care a întocmit-o este obligată să facă o declarație pe propria răspundere prin care să ateste veridicitatea semnăturilor susținătorilor.

Declarațiile pe propria răspundere ale candidaților în sensul că nu au fost și nu sunt lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai serviciilor de informații se înaintează de către Biroul Electoral Central, în termen de 24 de ore de la depunerea candidaturii, Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

Declarațiile de avere și declarațiile de interese ale persoanelor care candidează pentru funcția de Președinte al României se depun la Biroul Electoral Central, în două exemplare. Biroul Electoral Central transmite un exemplar al declarațiilor de avere și al declarațiilor de interese la Agenția Națională de Integritate, în termen de cel mult 48 de ore de la depunere. Declarațiile de avere și declarațiile de interese ale candidaților se publică în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a, precum și pe pagina de internet a Agenției Naționale de Integritate, în termen de 10 zile de la data primirii și se mențin publicate pe această pagină.

Propunerea de candidatură se depune și se înregistrează la Biroul Electoral Central în 4 exemplare, un exemplar original și 3 copii, din care originalul și o copie se păstrează la Biroul Electoral Central, un altul se înaintează la Curtea Constituțională, iar al patrulea, certificat de președintele Biroului Electoral Central, se restituie depunătorului.

Biroul Electoral Central verifică îndeplinirea condițiilor de fond și de formă prevăzute de lege pentru candidaturi, înregistrează candidaturile care îndeplinesc aceste condiții și respinge înregistrarea candidaturilor care nu îndeplinesc condițiile legale.

Înregistrarea și respingerea înregistrării candidaturilor de către Biroul Electoral Central se fac prin decizie, în termen de cel mult 48 de ore de la depunerea acestora.

Biroul Electoral Central întocmește procese-verbale din care rezultă data și ora afișării deciziilor de înregistrare sau, după caz, de respingere a înregistrării candidaturilor.

Candidații pot renunța la candidaturi până la data rămânerii definitive a candidaturilor. În acest scop, aceștia declară în scris pe propria răspundere că renunță la candidatură. Declarația se depune la Biroul Electoral Central.

Candidații pot utiliza și semne electorale, care se depun la Biroul Electoral Central în scris și în format electronic odată cu depunerea candidaturilor.

Semnele electorale ale candidaților la funcția de Președinte al României trebuie să se deosebească clar între ele, fiind interzisă utilizarea aceluiași simboluri grafice, oricare ar fi figura geometrică în care sunt încadrate. Candidații propuși de partide politice și alianțe politice pot întrebuița ca semn electoral semnul permanent cu care aceste formațiuni politice s-au înscris la Tribunalul București.

Legea interzice ca semnele electorale să reproducă sau să combine simbolurile naționale ale statului român, ale altor state, ale Uniunii Europene, ale organismelor internaționale ori ale cultelor religioase.

În cazul în care un candidat optează pentru semnul electoral al partidului politic, al organizației cetățenilor aparținând unei minorități naționale, alianței politice sau alianței electorale care îl propune, după caz, acesta îl poate folosi dacă formațiunea politică respectivă, înregistrată legal începând din anul 1990, l-a folosit prima, și nu poate fi însușit sau utilizat de alt partid politic, alianță politică, alianță electorală, organizație a cetățenilor aparținând unei minorități naționale